

אתרי חדשות ישראליים בשפה הרוסית הערכה והשוואה לאתרי חדשות בעברית/גופשטיין סבטלנה

תקציר:

העבודה עוסקת בהערכת אתרי חדשות ישראליים בשפה הרוסית תוך השוואתם לאתרים דומים בעברית. מטרת המחקר הינה לבדוק האם קיימים הבדלים בהיקף והרכב התכנים המוצגים, ברמת עדכניות, אובייקטיביות ואמינות הדיווח, וכן בצורת הגשת המידע ודפוסי העיצוב של אתרי החדשות בשתי השפות.

בחינת נושאים אלו חשובה להבנת השאלה האם אתרי חדשות ישראלים בשפה הרוסית מהווים אחד הערוצים של המדיה הישראלית שמטרתו להעביר מידע עדכני הרלוונטי לכלל הציבור הישראלי, או שהם מהווים ערוץ קהילתי המשמש אינטרסים מגזריים.

שאלות המחקר הן:

1. האם המידע המוצג לגולשים באתר חדשות ישראלי ברוסית שונה בהיקפו ועדכניותו מזה המוצג באתרים דומים בעברית?
2. האם ישנו הבדל ברמת האובייקטיביות והאמינות בין המידע המוצג לגולשים באתרי חדשות ישראליים ברוסית לבין זה המוצג באתרים דומים בעברית?
3. האם יש שוני בדפוסי העיצוב ובמידת האינטראקטיביות בין אתרי החדשות ברוסית לאלה בעברית?
4. האם החלק היחסי של חדשות הנוגעות לישראל דומה באתרים בשתי השפות?

בהתייחס להבדלים בין האתרים בשתי השפות השערות המחקר היו:

1. אתרי חדשות ישראלים בשפה הרוסית לא יציגו מידע באותו היקף ועדכניות כמו האתרים בעברית.
2. באתרי חדשות ברוסית יתפרסמו פחות חדשות קשורות לישראל, ויותר חדשות קשורות לחבר העמים ולקהילת העולים דוברי רוסית מאשר באתרים בעברית.

האתרים למדגם אותרו באמצעות מנועי חיפוש ומדריכי אתרים ישראליים וסוננו בהתאם לדרישות המחקר. המדגם כלל ששה אתרי חדשות ברוסית וחמישה אתרי חדשות בעברית. בהתבסס על ספרות תיאורטית ומחקרים קודמים בנושא הערכת אתרים ותכני מדיה, נקבעו הקריטריונים לניתוח אתרי המדגם והם:

- סמכות
- דיוק
- אובייקטיביות
- עדכניות
- כיסוי
- עיצוב

- אינטראקטיביות
- שרותים נוספים
- חלוקת התוכן

לכל קריטריון הוגדרו מספר פרמטרים אשר עודכנו במהלך מחקר חלוץ (pre-test).

בחינת הקריטריונים התבצעה בשלושה אופנים :

(1) הערכת הקריטריונים המתייחסים למרכיבים קבועים של האתר (כגון עיצוב, ארכיון) נעשתה מספר פעמים במהלך תקופת המחקר. עקב האופי הדינמי של אתרי האינטרנט, חלק ממרכיבים אלו השתנו במשך תקופת המחקר. תוצאות המחקר משקפות את המצב הנכון לעת סיום כתיבת העבודה ;

(2) הערכת הקריטריונים שבחינתם כרוכה בבדיקות חוזרות של תכני האתר (כגון עדכניות, חלוקת התוכן) נעשתה על ידי מעקב סדיר אחר הפרסומים באתרי המדגם ובדיקות אקראיות של כותרי החדשות וזמני העדכון במשך תקופת המחקר. כך, לצורך בדיקת אחד מהפרמטרים של קריטריון העדכניות נבחנו דיווחים אודות אירועים מסוימים אשר הופיעו בכל אחד מאתרי המדגם בצמוד לזמן התרחשות האירוע ;

(3) הערכת הקריטריונים שבחינתם מחייבת קריאה מעמיקה של תכני האתר (כגון אובייקטיביות, דיוק, כיסוי) נעשתה באמצעות ניתוח פרטני של מבחר הכתבות שפורסמו בעקבות אותו אירוע בכל האתרים הנבחרים. הכתבות הועתקו ונשמרו על מנת לאפשר קריאה מעמיקה וכן ניתוח בעזרת כלים ממוחשבים (כגון ספירת מילים או בדיקת שגיאות כתיב). על מנת להבטיח מהימנות ההערכה, בחינת פרמטרים שהערכתם תלויה בחוות דעת של המעריך (כגון קיום הטיה, עומק מידע ועוד) נעשתה על ידי שני שופטים במקביל.

המחקר ארך כשנתיים וחצי (נוב' 2004-פבר' 2007), כאשר רוב התכנים שנותחו על ידי המעריכים נאספו במהלך 2006.

מניתוח הממצאים עולה כי ברוב הפרמטרים הנבחרים, האתרים בעברית מקדימים את האתרים ברוסית. הפער הגדול ביותר נצפה בקריטריונים המתייחסים להיקף המידע המוצג, עדכניותו, ורמת אמינותו, וכן למידת האינטראקטיביות של האתרים. לעומת זאת, בפרמטרים של קריטריון האובייקטיביות נצפו הבדלים לא מהותיים, כאשר הציון הממוצע בקריטריון זה היה זהה לאתרים ברוסית ולאחרים בעברית. רק בשני קריטריונים- עיצוב ושרותים נוספים- האתרים ברוסית הקדימו את האתרים בעברית, אם כי הפער בין האתרים בשתי השפות היה קטן למדי. באשר לחלוקה נושאית של הידיעות המתפרסמות, חלק החדשות הנוגעות לישראל גדול יותר באתרים בעברית, אך לא בצורה משמעותית, כאשר הבדל זה מוסבר בעיקר על ידי נתח גדול יותר של חדשות חוץ באתרים ברוסית.

ניתוח אתרי המדגם מאפשר להסיק כי אכן קיימים הבדלים בהיקף ועדכניות המידע, במידת אמינותו, בדפוסי עיצוב ומידת האינטראקטיביות ואף בהרכב התכנים המתפרסמים באתרים הישראליים בשפה הרוסית לעומת האתרים בעברית.

ממצאי המחקר מאפשרים לענות על שאלות המחקר באופן הבא :

1. קיים הבדל הן בהיקף המידע והן ברמת עדכניותו בין האתרים בשתי השפות. אתרים בשפה הרוסית מספקים מידע דל יותר הן בהיקף והן ברמת הפירוט (מספר קטן יותר של פרסומים ליום, כתבות קצרות יותר, מעט כתבות פרשנות ותכני מולטימדיה), ורמת העדכניות שלהם נמוכה מזו של האתרים בעברית עקב עדכון לא רציף והיעדר שרות מבזקים בחלק מהאתרים.
2. לא נצפה הבדל ברמת האובייקטיביות של האתרים בשפה הרוסית לעומת האתרים בעברית, אך מידת אמינותם של האתרים בעברית הוערכה כגבוהה יותר. הסיבות העיקריות לכך, חשיפה לא מספקת של פרטים אודות מערכת ומטרות האתר, ואי-ציון שמות הכתבים באתרים בשפה הרוסית.
3. לא נצפה הבדל מהותי בדפוסי העיצוב של אתרים בשתי השפות, אם כי רמת העיצוב של האתרים ברוסית זכתה לציון גבוה יותר הודות לסגנון עיצוב ברור וקריא יותר. עם זאת, נמצא פער גדול בין רמת האינטראקטיביות של האתרים בעברית לעומת האתרים ברוסית. רוב האתרים בעברית מאפשרים תקשורת אינטראקטיבית באמצעות תגובות הגולשים, התכתבות עם כתבי האתר, ניהול פורומים ובלוגים. בחלק מהאתרים גם קיים מנגנון של פרסום התכנים הנשלחים על ידי הגולשים. כאשר ברוב האתרים בשפה הרוסית אין אפשרות להוסיף תגובה, לא ניתן ליצור קשר עם כתבי האתר ובאף אתר לא קיים מנגנון לפרסום תכני הגולשים.
4. החלק היחסי של חדשות הנוגעות לישראל גדול יותר באתרים בעברית מאשר באתרים ברוסית, אך ניתן להעריך את ההבדל כלא מהותי. על אף הפער הקיים, רוב החדשות המתפרסמות באתרים ברוסית, בדומה לאתרים בעברית, קשורות לישראל, ולחדשות מקומיות תינתן עדיפות גם באותם האתרים בשפה הרוסית בהם חלק ניכר מהפרסומים מוקדש לחדשות חוץ.

נראה, כי הסיבה המרכזית לרוב הפערים בין האתרים בעברית לאתרים ברוסית ובפרט לפער בהיקף המידע וברמת העדכניות והאינטראקטיביות, היא מגבלות התקציב של האתרים בשפה הרוסית, אשר אינן מאפשרות השקעה בפיתוח ואחזקה של האתרים. אומנם, מחקר נפרד נחוץ לבירור סיבות אמיתיות לפערים הקיימים.

השערות המחקר אוששו באופן חלקי :

1. בהתאם להשערה הראשונה אתרים ברוסית מציגים מידע דל יותר מאשר האתרים בעברית ועדכניותם נמוכה יותר מעדכניות האתרים בעברית, אך מעקב אחרי הפרסומים בשתי השפות מאפשר להסיק כי עיקר החדשות הנסקרות באתרים בעברית מוצגות גם באתרים ברוסית ומהירות התגובה שלהם לאירועים משמעותיים דומה לזו של האתרים בעברית.

2. כמו כן, בהתאם להשערה השנייה, חלק החדשות הנוגעות לישראל קטן יותר באתרים ברוסית, וחלק החדשות הקשורות לקהילת העולים בישראל ולאירועים בחבר העמים גדול יותר באתרים ברוסית מאשר באתרים בעברית. עם זאת, רוב החדשות המתפרסמות באתרים ברוסית, בדומה לאתרים בעברית, קשורות לישראל, כאשר החדשות הקשורות לאירועים בחבר העמים מהוות אחוז קטן למדי מכלל החדשות המתפרסמות, והחדשות הנוגעות לקהילה "הרוסית" בישראל מהוות אחוז קטן אף יותר.

ממצאי המחקר מאפשרים להסיק שתי מסקנות עיקריות:

- צרכן דובר רוסית יקבל מידע רלוונטי אודות ההתרחשויות העיקריות בישראל, גם אם אתרי חדשות ישראלים ברוסית הינם המקור הבלעדי של מידע עבורו.
- אין האתרי החדשות בשפה רוסית כדי לפגוע בהשתלבותה של קהילת דוברי הרוסית בחברה הישראלית שכן אינם גורמים להתבדלות אינפורמציונית שלה מאחר והינם בעצם אמצעי תקשורת ישראלים המשקפים בראש ובראשונה את המציאות הישראלית, והמידע המתפרסם בהם נבחר על פי קריטריונים המשותפים לאמצעי תקשורת מובילים בעברית. בדרך זו, חשיפה לאתרים ישראלים ברוסית אינה גורמת להתבדלות חברתית של קהילת דוברי רוסית, אלא להיפך מסייעת להשתלבות נוחה יותר במציאות ישראלית.

מס' מיון בספריה:

025.06070431 גופ.את תשס"ז

מס' מערכת בספריה:

1137329